

به هدایات باسعادات سرمدی

نسخه باوی راه معرفت ایزد نشان

مستطبه

ملخص القرآن فی امتحان اهل الایمان

تالیف

مفتی احمد الدین صاحب صبر آزادانی

در مطبع صدیقی بمبئی خرقه طبع و برکشید

نا فرمانی و بی باکی سے محل خطاب و خطاب ہو۔ واہ واہ انسان سنا غافل ظالم بندہ
اور ایسا کریم جو آقا۔ استغفر اللہ یہ وعدہ و حسن صلہ اور ثقلین کے عصیان
وجہ غفلت کا یہ تماشوا تھا۔ بہت بہت مالتو عدون طے ابر و باد
مہ و خورشید و فلک در کار اندہ تا تو نانی بخت آری و بخت بخوری مہ از
بہر تو سر گشتہ و فرمان بردار۔ شرط انصاف نباشد کہ تو فرمان نہ بری و دمان
صفات ارشاد ہو سخن اقرب الیہ من قبل الہیہ اس جناب سے علی العموم خطاب ہو
اور اسکا لک عبادی مہی مانی قریب احب و کوة اللہ اے ادا و عان۔ فراسچو کا
کہ غفلت کو سبب و اذن الساعۃ لانیہ کہ کس قدر بلند صدای و ملاحظہ فرمائے
کہ نعمہ اذا از لزلت الارض زلزالہا از ارض تا سہا برسرو غافل ہے اور انسان غفلت
بشار کیسا بے پروا۔ یہ وہ واقعہ ہے کہ اصحاب خوف گہبی اس سے مطمئن
نہیں اور ارباب دانش اس غفلت سے ایک دم غافل و آسودہ نہیں۔ یہ وہ
موت لاک سا سخن ہے کہ اسکی سماعت فخر دے خوف کار متقیوں نے جان دی اور
موتہ عمر بے خوف و خطر آسائش و آسودگی سے ہرگز گزران کی نقل ہی کہ جب
حضرت امام زین العابدین علیہ السلام نماز ادا فرماتے تو رنگ گل عنائی عذار پر بہار
کبھی رشک جوش بھار ان ہوتا اور کبھی محسوس گشتہ رنگی رضارہ خزان۔ کسی
آپ سے باعث پوچھا ارشاد ہوا کہ آیت و عید و خوف یاس و ہراس سے استفصل
ہوتا ہوں اور مضمون بشارت نفیم درجہ سے باغ باغ اور گل گل ہو جاتا ہوں
بے سبب گوئی و دواع یاران کردہ نیمہ زین رومی سرخ زان سوز و تفصیل
سوالات امتحان نفس کہ میں کیا کیا گناہ کیا ہے اور مجھ سے کیا کیا مفرق ہے

ترک ہو گئے ہیں یہ خداوند برتر کی بیخ و بنیل و عبادت میں کیا کوشش کی اور
 اپنے حسابوں کے حق میں کیا بھلائی کی اور اذکی یہودی و فلاح کے عہد موع و دست
 میں کیا غفلت کی ۳۱ دن گناہوں کو جو تھیک میرے حال کے مشابہ و بعینہ میں کہیں
 غور و شمار کیا جیسے خباثت و نجاست، غصب و غصہ و بے حیائی، ناپارسائی و
 گراہی ہم آیا میں نے جناب رسالت مآب پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم کو بصدر دل و خلص
 باطن اپنا پیشوا مادی ہمدی شفیع مہربان مختار کون و مکلان تصور و تصدیق کیا اور
 گزراہوں ۵ آیا میں نے اپنی صفائی و وقت و المینان خاطر و سکون باطن کی کچھ ترقی
 پیدا کی یا نہیں اور امور دین میں کس قدر ثابت قدمی حاصل ہوئی اور اپنی موت
 اور تلخی سکرات اور قیامت کو بدل یاد رکھا یا نہیں اور راہ تسلیم و رضا و تقیر
 و رضا پر کیسے راضی رہا ۶ آیا میں نے اپنی نماز ادا کی اور کس شان و سامان سے
 اور تلاوت قرآن مجید بجالایا اور کیسی حضور صوری اور الیقان اور ایمان سے
 مجھے اپنے نفس و بدن اور اعزہ اور اعتبار پر کیا رحم کرنا چاہیے جسکے واسطے
 خداوند قدیر سے التماس و التجا کروں - ۸ جو جو عہد و موثیق کہ میں نے بروز
 است کئے ہیں انکو میں نے کیا ادا کیا اور یاد کیا یا نہیں سوالات بوقت صبح
 اکل رات میں نے نماز ادا کی یا نہیں اور کچھ غور و تامل اور اپنے نفس کا امتحان کیا اور
 کس شان سے ۲ کیا میں نے سب آخر سوئے وقت اور سبے اقل اوٹنے وقت
 خداوند قدیر کو یاد کیا ۳۱ میں نے اپنے ارادہ و خیال و نیت و قول و فعل سے کیا کیا گنا
 کئے اور کل رات سے کون کون فراموش و وجہ مجھے ترک و غما میں ہم آج
 کون موع و اور تبار عبادت الہی و نفع و فوائد میرے جہاں کا غالباً مجھکو حاصل

ہو سکتا ہے ۵ مجھ کو کس کس رعب و خوین کی غالباً اشاعت کرنی چاہئے
 ۶ مجھ میں کون کون صفات پسندیدہ موجود ہیں اور کون کون نہیں ۷ کیا آج
 میرا یہ شوق و تمنائو کہ خدا کے اور خدا کے حبیب کی محبت و رضیات میں بصدر
 ذل و نیت خالص مشغول ہوں سوالات امتحان نفس بطور یاد دہانی نہایت
 وسعاً و خوضاً میری خلقت اور پیدائش کی علت اور فائدہ کیا ہے ۲ میرا عمرہ
 مطلب اور کام میں عالم عبرت اور تماشا گاہ میں کیا ہے ۳ مجھ کو کسی حاکم مالک نے
 کوئی حکم و ارشاد واجب التعمیل و الانقیاد فرمایا ہو یا نہیں اور اس کی تعمیل اور
 عدم تعمیل و عصیان و نافرمانی کی صورت میں کس جزا و سزا کا عہد و اقرار ہو کر دیا
 ۴ اس حکام رسائی و رسالت کے واسطے کس بزرگ و برگزیدہ کو اللہ تعالیٰ نے
 مقبول و مبعوث فرمایا ہے ۵ اس کی اطاعت و رضیات کی بابت کیا کیا ارشاد
 ہوا ہے ۶ اس کے بعد تہ کننا و کلیہ ہے اور اس سرور و عالیقدر کا اس
 دربار میں کیا اختیار ہے ۷ میرے نازق مالک حامی مبین حافظ پردہ پوش
 غفر نیوش عفو کار رحم شعار پروردگار کا رساز بندہ نواز کون ہو اور کیسا
 ۸ میری شکل کو کون حل کرتا ہو دشمن سے مجھے کون محفوظ رکھتا ہے و اس
 شباط میں سے کون بچاتا ہے میری آبر و حرمت کا نگہبان کون ہو میری عیال
 و اطفال کو کون پرورش کرتا ہو ۹ آیا میں نے آیہ و مانت علی الجن و الانس الا
 یسجدون پر عمل کیا یا نہیں ۱۰ جسکی ملک میں میں رہتا ہوں اور جس کا گناہ
 کہا تا ہوں آیا اس کا حکم میں جالالتا ہوں یا نہیں ۱۱ اگر وہ اس نافرمانی
 و سرکشی پر اپنے ملک سے بدر کر دے تو کہاں رہوں اور جو وہ رزق بند کر دے

اس کا جواب
 خود لکھنا
 چاہئے

تو کون کھلا دے اور جو وہ مارے تو کون حمایت کرے ۱۲ میں ملک مودود
 وراز سے اگر جو اس سافر خانہ میں شب بامش اور عظیم ہون تو کون ساسفر عظیم
 درمیش ولادیم اور وہاں کا گوشہ کیا مہیا دسر انجام گیا دلو از مد سفر کیا ساتھ
 لیا ۱۳ اس منزل و مسکن کی اصلاح آسائش دار این کیو اسطی جان مجے اندالاک
 ملک قیام ضروری کیا چیز ضرور در کار ہے ہم اس جہان اور مکان کے حاکم و بادشاہ
 کی رضامندی و خرسندی کیو اسطی مجھو کیا سامان در کار ہے ۱۵ بازار سزا و جزا
 کیو اسطی کون سہی متاع و جنس محبوب و مطلوب ہے ۱۶ بل صراط کے عبور کیو اسطی
 کیسے حسن عمل کا مرکب در کار ہے ۱۷ وضع میزان اور وزن نامہ اعمال کیوقت
 سنگینی حسن کردار و ثنائیتگی عمل کس قدر ضرور ہے سوالات امتحان نفس در
 سعالات و معاش ۱- آیا میں رہت باز رہت گو حق پسند حق فہم و حق گذر
 ہون یا نہیں ۲ حق خدا و حقوق عباد میں کیا بے نقصہ و کوتاہی کی ۳ نیابت
 و فریب و مغالطہ وہی و عیاری و جالاک سے کیا کیا حاصل کیا ۴ جس معاش
 و کسب سے میں گذران کرتا ہوں آیا وہ بوجہ حلال ہے یا حرام ۵ حقوق والدین و
 زن و فرزند برابر و ہمسایہ ادا کرتا ہوں یا نہیں ۶ آیا میں کسی کا دیون
 ہوں اور اس جہان میں کہاں سے ادا کر سکوں گا ۷ آیا اس طرح کا نفع و نذر
 و تحفہ سود و رشوت و حق تلفی تو نہیں ۸ آیا یہ بیع و شرا و ہین و ہبہ داد
 و سند و معاملہ جائز ہے یا نہیں ۹ آیا یہ عیلہ شرعی ہو یا غیر شرعی اور اس
 سے حق تلفی کیسی ہوتی ہو یا نہیں ۱۰ یہ انعقاد و عہد شرعاً درست ہو یا نام درست
 اور واقع اور نفس الامر میں اسکی حقیقت کیا ہو سوالات عام اکیا میں

خداوند تدبیر کے مال بیروال اور نیکو اعمال اور فضیلت کو جو اس کے پیچھے
 حمایت کی نہیں جانتا سمجھتا ہوں ۲ کیا اس کی مرضی نامرعی کو تمام موجودات
 و مخلوقات پر مقدم جانتا ہوں اور اس کی فضل و کرم کا اسید و ارباب ہوں ۳
 میں اس کے کلام اور احکام اور اس کی مساجد اور مخلوقات کو کس شان و سامان
 سے جانتا مانتا ہوں ہم کیا میرا دل اکثر اوقات خداوند پر تر سے غافل و گروہ
 سے شافل رہتا ہے ۵ کیا میں اکثر و بہت زیادہ اس کی ذات پاک پر غور و تامل
 کرتا ہوں اور میں اس کی رحمت اور نشان جالی اور غنایت لایزال کا طالب ہوں
 اور حقیقت اسلام اور حرم دین و ایمان کس قدر ہے ۶ کیا میں نماز و تلاوت و کعبہ
 اور کرتا ہوں اور مصداق اِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا کا ہوتا ہوں اور
 اس کی تلاش اور پیمائش میں کیا میں مخلص و باعلاق و تدبیر عمل کرتا ہوں اور
 سعی اور عرق ریزی اس کی تحصیل میں کرتا ہوں یا نہیں ۸ کیا نامی خواہش میری
 نفس اور روح کے اوپر مری اور منصرف ہے کہ میں خداوند تدبیر کی محبت و
 اخلاص و عبادت و اطاعت میں ثابت قدم اور مستقل رہوں ۹ کیا میں اپنے
 مسایہ پر مضمون ہر جہ پر خود ناپسندی بردگری پسند نظر خیر خواہی و صلاح
 و فلاح نظر کرتا ہوں ۱۰ کیا میں تمام خیالات فاسدہ بد اندیشی عداوت عناد
 و حسد و حقد و بغض و کینہ سے پاک و آزاد ہوں ۱۱ کیا میں اپنے مسلمان بہائم و
 وحشہ بنی آدم کے حق میں ان بد سلوکیوں سے جو مجھ کو ناپسند ہیں نفرت و
 پرہیز کرتا ہوں یا نہیں جیسے بدگوئی غیبت حقارت پر وہ درمی فتنہ اندازی
 مفسدہ بردازی ۱۲ کیا میں واقع میں جیسا اپنے نفس کی یہود و فلاح کی کوشش

کتب
 بیگزین
 نسخہ
 جامع
 دارالعلوم
 دیوبند

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

کرمی ہوں دیکھو ہی اور دون کے واسطے بھی کرمی ہوں یا حسین ہم آریا اور ون کو کرمی
 دوست اور محبوب رکھتا ہوں جیسا کہ خداوند برتر تجھ کو ۱۵ کیا یہ دوستی و محبت
 میری خالصتہ اور تہ دل سے ہو یا صرف ربائی و زبانی ۱۶ میں تمنا ہوں اور
 یکسوئی کی ربائی اور بھلائی کے واسطے کیا کوشش کرتا ہوں ۱۷ کیا میں آیہ
 نماز کرواؤں کہ اگر تم آباؤکم اؤ اسد ذرا طبر عمل کرتا ہوں یا نہیں ۱۸ کیا میں
 ارشاد واجب النعمیل و حکم حکم و تر و زو افان خیر الزاد الفتویٰ کو بجا لاتا ہوں
 یا نہیں یا نبی انکم مسئول یوم القیامۃ ما علمت لاین استب یعنی روز قیامت میں
 جو چین گئے تیرا عمل کیا ہے نہ یہ کہ تیرا باپ کون ہو کہ لفظہ نیاز جزا جنس عمل آہ
 و گرنہ اینہ سو دای خام ہست۔ کیا میں اپنی فیصلہ جاک کر تیرا لڑائی میں آتھو اللہ و حکم
 انکم و خیر و لفظہ بنا خستہ و لان جناب پاک نوشت۔ کیا میں بوجہ اس پر لیت تیرا
 لایحبت لغناؤ کے رفع فساد و استیصال نقہ و غدا میں جہ تمام دوسری مالا کلام کرنا
 اور تہدید و القنہ الکبر من اقل سے کچھ ذرا ہوں کہ لفظہ ترس از خوف
 آن روز کیہ تحریری ندائی کو دے آبا میں مصدر و مصداق اس آیہ کریمہ کا ہوں
 یا نہیں ومن الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضات اللہ کہ لفظہ اور و نہایت ہر
 ادائی حق بود ۱۹ تہر و مہرت بر رضای حق بود۔ کیا میں ہمیشہ خصوصاً صبح
 شام بعد بیداری و قبل از خواب کہ نو تہ موت و حیات و بعث و نشر ہے
 بمقتضای اللہ یحبب اللہ الیہین ط آمادہ توبہ و لبریز استغفار کرتا ہوں یا
 نہیں ۲۰ توبہ حاصلی دار و خاک بر سر طاعت ۲۱ این نماز و این روزہ رسم
 خدای ما۔ آیا میں نے اس آیہ پر بھی کسی عمل کر کے کچھ ذخیرہ آخرت کو بہترین

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

تناع بازار جو سے جمع کیا ہے یا اَلَّذِينَ آمَنُوا اَلْفَعُوْا مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ
 تَنْتَهِیَ یَوْمَ لَا یُخَفِّیْ عَنْکُمْ وَاَنْتُمْ عَلٰی مَا تَعْمَلُوْنَ ۝ ۱۰ ہرچہ واری صرف کن در راہ
 کن مکنوا اَلْبَرَّ حَتّٰی تَشْفَعُوْا ۝ کیا میرا ایمان اس آید برے یا نہیں
 ثَلٰثَ الَّذِیْنَ یُشْفَعُوْنَ اَمَّا اَلْاَوَّلُ فَمَنْ سَبَّحَ اَللّٰهَ کَمَلَّ حَبِیْبَةُ اَبْنَتِ سَبَّحَ
 سَبَّحَ اَللّٰهُ فِیْ کُلِّ مَسْبُحَةٍ مِّائَةَ حَبِیْبَةٍ ۝ اَللّٰهُ یُعَظِّمُ لِبَرٍّ یَّشَاطُ ۝ ۱۱ ولسنم
 اقل الدنیا مرزعة الاخره ۝ از مکافات عمل غافل مشو + قدم از
 ندیم بردید جو زوجه آیا میں جو معاملہ کرتا ہوں وہ سود و ربا کی قسم میں
 ذرا اصل نہیں اور میں مصداق اس آیت کا ہوں جو ان اَلَّذِیْنَ یَاْمَنُوْنَ
 اَلْبَا لَا یَعُوْثُوْنَ اَلَّا کَمَا یَعُوْثُ الَّذِیْ یَخْبِطُ الشَّیْطَانُ مِنْ اَلْمَسْ
 اَلْبَسْمَ تَالُوْا اَتَمَّ اَلْبَسْمَ مِثْلُ اَلْبَا ۝ ۱۲ سیر و ربا خوب بودی
 گزیندے ہم سوج بہ صحبت حل خوش بودی گزینستی تشویش خسار
 کیا میں جانتا ہوں کہ اس ربا و سود کے تناع میں قرآن مجید ناطق ہو
 یا و یہ آیت کیا تہدید و ناشیکر رہی جو یا اَیُّهَا الَّذِیْنَ آمَنُوا اَلْفَعُوْا ۝ ۱۳
 وَرَزَقُوا مَا یَعْبٰی مِنْ اَلْبَا اِنْ کُنْتُمْ مُّؤْمِنِیْنَ فَاِنْ لَّمْ تَعْمَلُوْا فَاَذُوْا بِحَرْبٍ
 مِنْ اَللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ ۝ عزیزیکہ از در گہن سر یافت + بہرور کہ شد
 ہر عزت یافت + کیا میں کہی اس آیت کی دل سے تصدیق کرتا ہوں
 وَ اَلْفَعُوْا اَلِیَوْمَ تَرٰ جَعُوْنَ ضِیْرَ اِلٰی اَللّٰهِ ۝ ۱۴ از بیابان عدم تاسر میدان
 وجود + تپلاسن کفنے آمدہ عرایسے چند - آیا میرے اس قول و فعل میں
 رنگ و بوی یا ہو یا نہیں اور کہ میں اس پر پہی کہی وہاں کرنا ہوں آج

۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰۸۔ اے کرم کر کے کہہ دیجئے
کہ جس حالت میں رہا ہوگا
عبد الیگشت اس قدر
شستہ بزمین کو پہنچا
میں نے سلطان محمد راہ
جو کہ کنی حکام کے
دوسرے کا کہ نہیں کر
کہ کرم کر کے چاہو
بجائو

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

مجلس اعلیٰ ایوانِ اعلیٰ
وزارت خزانہ

ہے جن خدائے مومن کی شان میں کلام اللہ شریف نازل ہے اور ملاح کو لکھن
 اِذَا فَعَلُوا فَاغَشَتْهُمُ السُّمُومُ اَوْ فَلَاحُوا غَبَرًا اَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ اَعْيُنٌ رَّاوْهُمْ اَمْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ اَلْبَاسٌ اَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ اَعْيُنٌ رَّاوْهُمْ اَمْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ اَلْبَاسٌ اَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ اَعْيُنٌ رَّاوْهُمْ اَمْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ اَلْبَاسٌ

۵ باز آواز ہر ایک ہستی باز آہ گر کافر و کبر و بت پرستی باز
 این دو گمہ باد گمہ نو میدی نیست ہ صد بار اگر تو بیش گستی باز آ - آیا میں
 آید و اللہ یحب العباد یزین کو بدل تصدیق کر کے او سب عمل کرتا مومن با
 مروت زبان ہے پڑتا مومن لموقعہ صبر کلید در صد کہیاست ہ صبر علاج
 مرض لا دواست ہ آیا میں قوت مقاصد و عدم حصول مطالب بر شا کر
 دراضی رہتا مومن جیسے خداے قدیر و برتر فرماتا ہے لکھنا محض تو اے علی

مَا قَالَتْمْ وَلَا مَا أَهْلَكْتُمْ اور انفعال و قوت و فقدان محبوب ترین عالم پرانندہ
 انبار الہی الخیم علیکم السلام کہراہی برضا و قانع بقضاء ہو کر آیا اللہ و
 اَنَا اَکْبَرُ رَاجِعُونَ کو اپنا ایمان و در رجساں مومن ۵ گذشتہ از مطلب
 تمام شد مطلب - کیا اپنے شیوا از بدہ اصغیا محمد مصطفیٰ صلعم کو رحیم و شفیع
 تر و الدین سے جانکر اونچی محبت خالص اور اخلاص پر بار لیتا مومن ہ

مضمون آیہ ہما رحمۃ اللہ لیت کریم و کو کثرت نظر علیہ القلب لا یفقدہ
 من حولک ۵ خدا بن مانگے کیا کیا تمہیں دیتا ہے بندوں کو ہ تراوست کرم
 خائن ہے جیسے کل کے مقصد کا - آیا میں مصائب و شدائد و آفات کو اپنی
 شامت اعمال و کردار سیئہ قبیحہ کا نتیجہ سمجھتا مومن حسب مضمون آیہ شریف
 کے قَلْبُکُمْ اَنْتُمْ هَذَا قُلُوبُکُمْ مِمَّنْ یُحِبُّکُمْ ۵ اسی مرد پر رشتہ عملی نو میدی
 گواہ ہ و درم از حسن عمل چون رو سپید ز سیاہ - آیا میں شدائد و

اور اگر کافر و کبر و بت پرستی باز آ
 این دو گمہ باد گمہ نو میدی نیست ہ صد بار اگر تو بیش گستی باز آ
 آید و اللہ یحب العباد یزین کو بدل تصدیق کر کے او سب عمل کرتا مومن با
 مروت زبان ہے پڑتا مومن لموقعہ صبر کلید در صد کہیاست ہ صبر علاج
 مرض لا دواست ہ آیا میں قوت مقاصد و عدم حصول مطالب بر شا کر
 دراضی رہتا مومن جیسے خداے قدیر و برتر فرماتا ہے لکھنا محض تو اے علی

اور انفعال و قوت و فقدان محبوب ترین عالم پرانندہ
 انبار الہی الخیم علیکم السلام کہراہی برضا و قانع بقضاء ہو کر آیا اللہ و
 اَنَا اَکْبَرُ رَاجِعُونَ کو اپنا ایمان و در رجساں مومن ۵ گذشتہ از مطلب
 تمام شد مطلب - کیا اپنے شیوا از بدہ اصغیا محمد مصطفیٰ صلعم کو رحیم و شفیع
 تر و الدین سے جانکر اونچی محبت خالص اور اخلاص پر بار لیتا مومن ہ

مضمون آیہ ہما رحمۃ اللہ لیت کریم و کو کثرت نظر علیہ القلب لا یفقدہ
 من حولک ۵ خدا بن مانگے کیا کیا تمہیں دیتا ہے بندوں کو ہ تراوست کرم
 خائن ہے جیسے کل کے مقصد کا - آیا میں مصائب و شدائد و آفات کو اپنی
 شامت اعمال و کردار سیئہ قبیحہ کا نتیجہ سمجھتا مومن حسب مضمون آیہ شریف
 کے قَلْبُکُمْ اَنْتُمْ هَذَا قُلُوبُکُمْ مِمَّنْ یُحِبُّکُمْ ۵ اسی مرد پر رشتہ عملی نو میدی
 گواہ ہ و درم از حسن عمل چون رو سپید ز سیاہ - آیا میں شدائد و

لکھنا محض تو اے علی
 اَنَا اَکْبَرُ رَاجِعُونَ کو اپنا ایمان و در رجساں مومن ۵ گذشتہ از مطلب
 تمام شد مطلب - کیا اپنے شیوا از بدہ اصغیا محمد مصطفیٰ صلعم کو رحیم و شفیع
 تر و الدین سے جانکر اونچی محبت خالص اور اخلاص پر بار لیتا مومن ہ

۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲

وابتدر بواجب تکلف نمود. کلمات و جملات و اعمال و حرکات تو
 بنین سر زد ہونے کہ جسکی خزانہ خدا کے عز و جل بیخواب فرمادے آیت
 مَا لَكُمْ يَوْمَ تَنْتَهُوا أَنْ تَقُولُوا قَدْ هَرَمْنَا وَإِنَّا لَكَاثِرُونَ بِمَا كُنَّا نَفْعِلُ
 سچ ہے گردنی خولینے آمدنی پیش۔ کیا میں ادب تلاوت و سماعت قرآن مجید
 بحسب اجماع عرس عظیم بدل تصدیق کر کے اس پر عمل کرتا ہوں و اگر فری
 الْقُرْآنَ فَانْتَهُوا وَادْعُوا الصَّبَاحَ أَفَعَلَكُمُ شَيْءٌ مِمَّنْ كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ
 - آیا یہ آیت شریف میرا دستور اس ہے یا نہیں و ادعو الصبح کفر کا حقیقہ
 لمولفہ درود دل بایار و زلف و تجوید ابن نیاز و راز در طوبت بگو - آیا
 ذکر و عبادت خالص و دلی ہے ظاہر و باطنی بعضیوں کلام خداوندانام -
 وَادْعُوا رَبَّكُمْ فِي خُسْفَانٍ يَفْضَحُونَ خُسْفَانٍ وَادْعُوا رَبَّكُمْ فِي خُسْفَانٍ
 الْأَصَالِ وَالْكَافِرِينَ مِنَ الْغَافِلِينَ - اگر مہرم بخوانی اندر و اگر مہرم
 برانی از در - قسم بجا نیت کہ بر ندامت سر ادا دت ز خاک آن یا -
 آیا کہی میں اس آیت پر نظر عبرت و دیدہ حیرت غور و تامل کیا و نا قدر
 حق قدیر - اور نشان جلالی و جلالی احکام الحاکمین و جباب ارحم
 الرحمن بر کچھ لحاظ کیا - اسی برادر بے نہایت و گہریت و ہر جہ
 آنجا مہر سی بروی مایست - لمولفہ در وصف تو کار دست بستہ
 ناید ناید صبر خستہ - آیا میں ادب حق و عباد و محبت مال لطفال
 میں کتنا سرگرم ہوں اور گنہ گار کی کتنی نظر و پیش نہاد خاطر سو یا انا
 آمَنُوا لَا تَحْزَنْهُمْ وَلَا يَحْزَنُوا وَلَا تَحْزَنْهُمْ وَلَا يَحْزَنُوا وَلَا تَحْزَنْهُمْ وَلَا يَحْزَنُوا

اچھے بکریوں کی پالیسیاں
 کے لیے کھینچ کر لیا گیا
 تیس سالین طلبہ کے لیے
 ہانڈت اور جب
 قرآن میں اچھا دور تو
 اور صرف کان کے لیے
 ش اور کیا کرتا ہے
 اچھے بکریوں کی پالیسیاں

اور اس کے پاس
چون فرید شاہ
نہاری علی اور داد
میں جانکر اور
کر دی کی مافوق
اور رسول ہے چوی
چوی نگر اور سندھ
ایک بین دو

وَاَمَّا اَنْتُمْ فَاَوْفُوا بَعْدَ نِعْمَةِ رَبِّكُمْ اَلَمْ تَعْلَمُوْا ۝۱۸
 عیال و ہرگز اسودگی پسند خیال و غم فرزند و مان و جانہ و قوت و
 بازت آروز سیر و ملاوت - آبا میری پریشان اور بوجب مضمون آیر کریمہ
 سامان سے یا نہیں فَلْيَضَحْكُوْا قَلِيْلًا وَّلْيَبْكُوْا كَثِيْرًا ۝۱۹ در پس ہر گریہ
 آخر خدا ہست و مراد خیرین مبارک بندہ ہست و تو کہ یوسف عیسیٰ
 یعقوب یاسن و ہجو اور در گریہ و آشوب یاسن و اسے و بغا اشک من دریا
 ہست و تاتار و بیزیا بدست - کیا اس عہد و معاملہ سے واقف ہوں اور
 جان و مال در دست آوارہ قربان و تار بار گاہ پروردگار ہوں کیونکہ ہر مومن
 کامل کی بھی شان ہے اِنَّ اَشْرَفَ اَمْنٍ اَلْمُؤْمِنِيْنَ اَلْفَسْهُمُ وَاَنْفُسُهُمْ
 بِاَنْ اَهْرَمَ الْجَنَّةَ يَقَالُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ قَتْلًا وَّلْيُقْتَلُوْنَ ۝۲۰ کرو ازار
 بکشتن و ہر آن یار عزیز و ناگہی کہ در آن دم غم جانم باشد و جا چہ
 و آدم جان خسریدم و بنام یزد و عجب ارزان خسریدم - کیا میں رخ و
 راحت و درمن و صحت و دفع و مضرت میں بہر حال صابر و شاکر رہ کر اسکے
 ذکر و فکر سے غافل تو نہیں رہتا کہ نوز و مصداق اس آیر کریمہ کا ٹھہرون
 وَ اِذَا اَنْشَأَ الْاِنْسَانُ الْفِرْدَ مَا لَا يَحْجِبُهُ اَوْ قَاعًا اَوْ فَاوَاكًا كَفَشْنَا عَنْهُ غُرَّتَهُ ۝۲۱
 کان تم بدعنائے الٰہی مقرر شدہ دست نضرہ چہ سود بندہ محتاج را و دقت و ما
 برضہ دقت کرم در نسل - آیا میں اس آیر بہر عہد پر کبھی غور و تامل کیا تاکہ آج
 اس روز کا کچھ ہو سکے یَوْمَ نَأْتِيْ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَاُولٰٓئِكَ اَمْثَلُ
 لَا يَنْظُرُوْنَ اِلٰلَهَۃَ سِوَا سُوْد و زبان نابا رکشايد و خوش جانیکہ سیدی

۱۸
 و اما انتم ف اوفوا بعد نعمة ربكم
 عیال و ہرگز اسودگی پسند خیال
 بازت آروز سیر و ملاوت - آبا میری
 سامان سے یا نہیں فَلْيَضَحْكُوْا قَلِيْلًا
 آخر خدا ہست و مراد خیرین مبارک
 یعقوب یاسن و ہجو اور در گریہ و
 ہست و تاتار و بیزیا بدست - کیا
 جان و مال در دست آوارہ قربان
 کامل کی بھی شان ہے اِنَّ اَشْرَفَ اَمْنٍ
 بِاَنْ اَهْرَمَ الْجَنَّةَ يَقَالُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ
 بکشتن و ہر آن یار عزیز و ناگہی
 و آدم جان خسریدم و بنام یزد و
 راحت و درمن و صحت و دفع و مضرت
 ذکر و فکر سے غافل تو نہیں رہتا
 وَ اِذَا اَنْشَأَ الْاِنْسَانُ الْفِرْدَ مَا لَا
 کان تم بدعنائے الٰہی مقرر شدہ
 برضہ دقت کرم در نسل - آیا میں
 اس روز کا کچھ ہو سکے یَوْمَ نَأْتِيْ
 لَا يَنْظُرُوْنَ اِلٰلَهَۃَ سِوَا سُوْد

آیہ میں کہی صدق اس آیت کریمہ کا سوا ہون اور جس خوف و عجب سے کہانہ
 اور ہوتا ہوں اَلَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اسْمُهُ وَجِلَتْ لَهُمْ اَسْمَاءُ لَوْ فَعِ خُوفٍ و عِجَبٍ
 ترس شان اولیاست ۔ چشم شان ناظر جلال کیر یاست ۔ آیہ بنے دور
 باش اس آیت شریفہ کو بھی بخوش مناسا اور ادب عمل کیا ہو ۔ فَاَذِ الْفُجُورِ فِي الْقُورِ
 فَلَا اِسْتِغَابَ لَكُمْ كَيْفَ تَعْلَمُونَ كَيْفَ تَعْلَمُونَ كَيْفَ تَعْلَمُونَ كَيْفَ تَعْلَمُونَ
 کیا ۔ کہ درین راہ فلان ابن فلان چیزی نیست ۔ آیا کوس بلند آواز و غلغلہ
 کی ہے یا نہیں اِنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَفْوَاً وَ اَنَّا لَآ نَرْجِعُكُمْ اِلَیْهِ طے
 کہ درجہ غلو فرست ۔ چند از کز بہر زمی گرست ۔ آیہ میں اس ارشاد
 اور حکم سرکہ کی تفصیل میں سرگرم ہوں اور بعد وقوع ہوتا ہوں باصرت
 زبان سے بڑھ لیا ہوں اور کان سے سنا کرتا ہوں وَ لَیَعْلَمَنَّ اَلَّذِیْنَ یُحْضَرُونَ
 در عفو لذت نیست کہ در اقامت نیست ۔ آیہ میں اس حکم احکامین پر
 بہر ارجان و ول آما وہ تحصیل و لبر ز قید ہم ہوں یا نہیں اور اسکے برخلاف
 عمل کرنے میں کیا کیا آفتین اور بلائین واقع ہوتی ہیں اور اسی آیت سے
 حکم برداشتی مستورات و عورات کا صادر ہوا ہے قُلْ لِلَّذِیْنَ یُحْضَرُونَ اَمْرٌ
 اَبْصَارُہُمْ وَ یَحْفَظُوْا اَفْوَہُہُمْ وَ لَکُمُ اَرْکَانُہُمْ اِنَّ اللہَ جَبَّارٌ عَلِیْمٌ
 مکن اندیشہ عصیان جو میدانی کہ میلند بہ مبین در روسے این وان
 جوی مینی کہ می بیند ۔ اور یہ حکم بھی گویا شعبہ ارشاد اول جو و اذ ابلاغ
 اَلَا طَهَالِ مَسْکُومٌ اَتَحْکُمُ فَلَیْسَ شَا وَ لَوْ ا۔ اور لفظ مومنین میں مؤمنین ہی را

آیہ میں کہی صدق اس آیت کریمہ کا سوا ہون اور جس خوف و عجب سے کہانہ
 اور ہوتا ہوں اَلَّذِينَ اِذَا ذُکِرَ اسْمُهُ وَجِلَتْ لَهُمْ اَسْمَاءُ لَوْ فَعِ خُوفٍ و عِجَبٍ
 ترس شان اولیاست ۔ چشم شان ناظر جلال کیر یاست ۔ آیہ بنے دور
 باش اس آیت شریفہ کو بھی بخوش مناسا اور ادب عمل کیا ہو ۔ فَاَذِ الْفُجُورِ فِي الْقُورِ
 فَلَا اِسْتِغَابَ لَكُمْ كَيْفَ تَعْلَمُونَ كَيْفَ تَعْلَمُونَ كَيْفَ تَعْلَمُونَ كَيْفَ تَعْلَمُونَ

خیال رکھتے ہو کہ یہ
 تنگوبندیا ہے کہیں
 کو اور تم جلاص
 پاس پر نہ آؤ گے
 کین اور دیکھیں
 آیت کہ
 ہیں والوں کو سچ
 آیت چنانچہ ارشاد ہے
 چنانچہ آیت میں
 نص ہے کہ
 رکھ جو بندہ
 پرستہ میں

سے جسے نہ تا باحسان بن جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 لمولھم خوش کسیکے بار و ستار حسن عمل + خوش کسیکے شد این ز شورش تلم
 آیا میں نے حسن ادب معاشرت و بہترین اخلاق مصاحبت یعنی اس وایت و در عمل
 قرآنی و مجموعہ سعادت و قربانی پر کہ سرایہ ہند حبیب اللہ ثقلین و ذریعہ نجات دارین
 ہے عمل کیا ہے یا نہیں و اذ اسیموا اللغو او سواہ منھا کونوا کما اماننا و لکم
 انما لکم سلام علیکم لا تسبیحی انما یلین ط ۵ تو و طو بے و اما امت و دست
 حکم ہر کس بقدر بہت اوست - آیا کچھ اثر اس حسن تعلیم قرآن حکیم و ہایت کلام
 میں رب علیم کا مجہ میں آیا ہے یا نہیں لا تفرح ان اللہ لا یحب الفرحین لمولھم
 شان و غرہ شور بر جمال و مال و مال و مال + شورش زلفہ شکست جمال جہان - کبھی
 اپنے اس حکم عام و ہندیب تمام پر جو بحق تبار و زن و از و ن بخت ارشاد ہوا اور
 بوجہ عدم اوقات و تفصیل اسکا کیا انجام ہوا غور و لحاظ کیا ہے احسن کما احسن
 انیک ولا تسبی الفساد فی الارض ان اللہ لا یحب المسفین تمال اللک اللہ ان
 عل جزا از الاحسان الا الاحسان - آیا اس حسن معاملہ کرمانہ و جوش عنایت
 مستفقانہ پر کبھی میں غور کرتا ہوں کہ نیکی کا صلہ تو بخت زیادہ اور بد کا بدلہ صرف
 ایسے من جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 الا ما کونوا لکمون ۵ کرم میں و لطف خداوندگار + گنہ بندہ کرد است
 و حق شدہ سبار - آیا میں یہ بھی غور کرتا ہوں کہ صرف از عان و تصدیق
 کا کافی ہے بلکہ وسیلہ حسن عمل و اخلاص نیت و مشاہدگی و فعال بھی جزو عظم
 ہے بدیل قولہ تاملے بل جلالت اہم کریمہ احسب الناس ان یخیر کونوا

۱۔ جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 ۲۔ جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 ۳۔ جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 ۴۔ جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 ۵۔ جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 ۶۔ جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 ۷۔ جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 ۸۔ جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 ۹۔ جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں
 ۱۰۔ جابر یا حسنۃ فلک خیر منھا و منهم من قریح یومئذ استنویں

کہ ایک شخص جس کی زندگی بھر کا یہ ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے
 اور اس کا یہ حال ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے
 اور اس کا یہ حال ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے
 اور اس کا یہ حال ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے

ان یقولوا آمنا ونبشتم لا یقینون ولقد فتنا الذین من قبلکم فلیعلمن انکم
 الذین صدقوا و لیکمن الکاذبین ام حسب الذین یقولون استیات ان یسبحون
 سائر ما یحکمون ۵ کل یوم ہونی شان نجویان بد مرد رابے کار و بے فعلی بدن
 لمولفہ امتحان اعتبار واد لیا میشدہ و میشدہ درمربا - آیا اس دربرینی
 و عاقبت اندیشی نے یہ غفلت میرے گوش ہوش سے لپکا لی ہے یا نہیں
 ومن جابر فاما یجاد لنفسه ان اللہ کفنی عن العالمین - آیا میں تہذیب
 و اخلاق سے میں جذبہ اور اس تحسین اور بے سود ہو اہوں یا نہیں آہ
 و وصیتنا ان الانسان لو الذیہ حسانا ۵ جنت کہ رضامی مادران ست بہ
 اندر تہ پامی مادران ست - آیا میں اس سرب گاہ دنیا اور اس بازار جزائرو
 میں کہ دنیا مرزعة الآخرة فرمایا ہے بہرہ کا تو نہیں کھاتا ہوں فقال
 الذین کفروا للذین آمنوا ابعثوا سبیلنا واخل خطایکم و ما ہم بحاکمین من
 خطایکم من شئ ۵ انکم لکاذبون لمولفہ ہر روز کیسی یا رہی نباش
 کسے را کہ کسے کاری نباشد - آیا اس امر ارشد و حکم موکہ پر میں بدل و جان و
 نامور و سرگرم فعیل ہوں و اقمم القبلوۃ ان القبلوۃ ہستے عن النعمان
 و الشکر و ذکر اللہ اکبر ۵ روز بخیر کہ جان گذاز بود اولین پر کسش
 ناز بود - و نعمہ ما قیل لافرق میں اسلم و الکافر الا بالصلوۃ - آیا
 اس ہدایت صحت اور اس ادب مستحسن کو تو میں کبھی نہیں پہنچل جاتا ہوں -
 و لا تحادوا اهل الکتاب الا بالذی ہی حسن ۵ بشرین ربانی لطف و
 خوشی توانی کہ سبلی ہوئے خوشی - آیا میں شکر کہ اہوں یا نہیں اور اس امر

کہ ایک شخص جس کی زندگی بھر کا یہ ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے
 اور اس کا یہ حال ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے
 اور اس کا یہ حال ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے
 اور اس کا یہ حال ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے

و ان کی اس
 علی اور جسے نقد کر
 ان کو نوبت ہے
 ان کی اس
 و ان کی اس
 و ان کی اس
 و ان کی اس
 و ان کی اس

کہ ایک شخص جس کی زندگی بھر کا یہ ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے
 اور اس کا یہ حال ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے
 اور اس کا یہ حال ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے
 اور اس کا یہ حال ہو کہ وہ اپنے لیے کچھ نہ کرے اور دوسروں کے لیے کچھ کرے

عن وَلَدِهِ وَلَا تَوَلَّوْا ۚ وَبُحْبُوحَةٍ ۚ وَاللَّهُ شَهِيدٌ إِنَّ وَعْدَهُ لَشَدِيدٌ ۚ فَلَا تُفَرِّقُوا بَيْنَ الْحَيَّةِ
 الدُّنْيَا وَلَا تَفَرِّقُوا بَيْنَ الْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ ۚ لِمَوَظِعِهِ كَرَامَتِي ۚ فَرِيبَ جِهَانِ جِهَانِ مُخَوِّرٍ ۚ
 گر مردستی همه وقف سعادت باش - ایامین اسیر سی جزا و از غنا مستعد و مصدق
 بقلب سلیم چون که پیشین گوی کاہنان و اخبار سخنان و دیگر بود البہرسان
 از رضول ہے اور بیشک ایک بڑی ہول و تندرستی نفس تاؤ انکھ غدا ط
 و تندرستی نفس باستی ارض موت ۵ تو براون ملک ہے دانی صیبت ۵
 چون ندانی کہ در سرائی تو کبیت - آیا آج من چارہ جوی اور تدارک اس
 دن اور ساعت ہولناک کا کر چکا اور کر رہا ہوں جس دن عذبت اور
 وعدہ عمل حسنہ ہے سود و نابود ہو جا ہے اور بجزیشیمانی اور جیرانی و خسران
 عاقبت و حسرت و ذلت کجہ حاصل ہو اور تابدہ ملارہ جاوے و کو ترے
 از الخیر سون ناگسوار و خیمہ عنبر بنما الفیرا و سینا نا خینا نعل خالجا
 از مو قشون ۵ چہ سود از دزدی آنکہہ تو بہ کردن ۵ کہ ستوالی کند اندخت
 بر کاخ ۵ بلند از میوہ گو کوتاہ کن دست ۵ کہ کوتہ خود ندارد دست شباخ
 - ایامین ہی یہ آزمائش عظیم و ختم - اکل نبی کریم لعینہ حسد طال ابو جانکر
 لہر ز عسرت و آمادہ طلب دولت الفقر فخری یعنی سعادت دنیا و آخرت
 کا ہوتا ہوں و نیز لغور و تصدیق تمام جاتا ہوں کہ گناہ صاحب علم و درجات
 موجب زیادتی عذاب و عقاب ہے ہر گاہ کہ خواص سے یکے ٹکڑے تو عام کا طار
 خود پسند صاحب کوفہ مایاؤ الا ذلک ضعف الخیوہ قولہ تعالیٰ یا ایہا الذلیلون
 قل لا فخر لکم فی دنیاکم و لا فی الدنیا و لا فی شئ فیہا فغافلین

[illegible]

الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
المرسلين والبریین
الکرام

پیشکش اکبر صاحب ہست و متوکلان شیران پیشہ تسلیم و ہز بران سو کہ رضا و حسن
تعلیم کا یہی سامان و شان ہے کیونکہ ہوس گیس شیر کے فرزند تھے شیر دن کی
شیر سی ہوتے ہیں الولد سر لایہ ہے کار باکان را قیاس از خود گیر + گرچہ
ماند در نوشتن شیر و شیر لمولفہ شیر میدان رضا دیگر اند + مرد و مانج
تضاد دیگر اند + شیر میدان رضا آد حسین + محمد تسلیم تضاد حسین + اکی
در حب علی دم میرنی + دشمن ایمان ردین را در ہرنی + اسے اسیر پنجہ
و خیال + توجہ دانی خربی این حال و قال + تو کہ دائم و رتصب ماندہ +
حرنی از صبر و دانا خواندہ + تو کہ در افراط و تفریط آمدی + از خواہی
رہ بہ تغلیط آمدی + اسے برادر توجہ دانی از علی + عین دلام و باندانی از
علی + تو ندانی عز و شان مصطفیٰ + توجہ دانی رتبہ آل عبا + تو ندانی شان
صحاب رسول + تو ندانی رتبہ زہرا قبول + تو ندانی منصب و شان حسین +
توجہ بینی جلہ ان نور عین - آیاتے شان بلند و مقام محمود و اجنب جناب
حتم الرسالت و کیفیت شفاعت مالکہ تمام محمود صاحب لواے حمد و سعود کا اس
آیہ کریمہ سے دریافت کیا اور خود محو صلوة و سلام و وقف اخلاص و محبت
بنی علیہ السلام رہا ہوں اِنَّ اللہَ وَاٰلَہٖٗ سَلَامٌ عَلَیْہِمْ عَلَی النَّبِیِّ یَا اٰیُّہَا الَّذِیْنَ
اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْہِ وَسَلِّمُوْا اِنَّہٗمُ لَمَوْلٰہِہٖہٗ سَلَامٌ و در حجت حق بر جناب ختم صل
صلوة طیبہ بر در و صفہ حبیب خدا + ہزار بار در و در شریف بر در حسن + ہزار
بار بخوانم ز شوق صل علی - آیا اس آیہ سعادت سرمایہ کے حکم سو کہ و ارشاد
ارشد سے غنہ ہو کر اپنی اہل و عیال پر بموجب تاکید تعمیل کرنا ہوں یَا اٰیُّہَا النَّبِیُّ

میں اپنے ہر درو مصیبت آفت سیخ عم میں متوکلانہ اس کلام پاک خالق افلاک پر
 یا تو عمان و ایقان نقدین کر کے استعانت و حمایت کفیل مطلق و وکیل برحق سم
 چاہتا رہتا ہوں سَلِّطْنَا دَانَا نُوْحٌ فَلْنَقِمِ الْفَجِيئَةَ مَا وَفَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنْ
 الْعَذَابِ أَنْظِمْ لِمَوْلَانِ كَرْنَابَشْدٍ وَرِيَانِ فَضْلِ ضَاہِ کارِ مازِوَسْتِ مَآگَرِو
 تیار - یہ جو ہر بار رحمت حضرت واپسے بنت ہمبر بمقتضائے واسطہ حضرت
 رحمۃ العالمین جناب ختم المرسلین ہے نعم الرسول وحبذا المقبول ۵ جب
 نعم و دیوار است را کہ باشد چون تو پشتیبان ۵ جب باگ از سحر بحران را کہ باشد
 فوج کشنیان - آیا میں ہر معرکہ امتحان و آفت و مصیبت میں مقلد سنت انبیاء
 علیہم السلام ہو کر بدل و جان یہ دیوار کیا کرتا ہوں سَتَجِدُنِي أَوْشَارًا
 مِنَ الْقَوَائِمِ ۵ اگر مرغ بار در کوئی آن ماہ گردن پیچم الحکم لنتا کہ
 اسکے بعد بشارت اِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ کی سنون ۵ در پس ہر گز
 آخر خندہ ایست ۵ مرد آخر میں مبارک بندہ ایست - آیا میں اس کلام عبرت
 انجام سے متنبہ ہو کر خود مطلبی و خود غرضی سے کنارہ کش رہتا ہوں اور رخ
 در احسن میں بحسان یا د الہی سے غافل تو نہیں وَاِذَا نَسَسَ الْاِنْسَانُ تُرْبًا
 وَمَا يَرْثِيهَا اِلَّا يَوْمَ نَمُوتُ اَوْ اَحْمَدُ كَرِيْمٌ سَيِّئًا مَا كَانَ يَدْعُوْا اِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ ۵ تاج
 خواہی خریدن امی مغرور ۵ روز در ماندگی بسیم و غل - آیا میں اسید
 و بیم من گذران کرتا ہوں یا نہیں وَاِذَا اسْمِدِي كُوْجِبَ اِمَا وَهْدَاتِ اس
 آیت نے مذموم جانتا ہوں لَا تَقْطُرُ اَنْسِ تَرْجِيَةِ اللّٰهِ اِنَّهٗ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ
 جَمِيْعًا - سجان السد زہے جوش عنایت و عجب سامان رحمت و مغفرت ۵

ہر درو مصیبت آفت سیخ عم میں متوکلانہ اس کلام پاک خالق افلاک پر
 یا تو عمان و ایقان نقدین کر کے استعانت و حمایت کفیل مطلق و وکیل برحق سم
 چاہتا رہتا ہوں سَلِّطْنَا دَانَا نُوْحٌ فَلْنَقِمِ الْفَجِيئَةَ مَا وَفَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنْ
 الْعَذَابِ أَنْظِمْ لِمَوْلَانِ كَرْنَابَشْدٍ وَرِيَانِ فَضْلِ ضَاہِ کارِ مازِوَسْتِ مَآگَرِو
 تیار - یہ جو ہر بار رحمت حضرت واپسے بنت ہمبر بمقتضائے واسطہ حضرت
 رحمۃ العالمین جناب ختم المرسلین ہے نعم الرسول وحبذا المقبول ۵ جب
 نعم و دیوار است را کہ باشد چون تو پشتیبان ۵ جب باگ از سحر بحران را کہ باشد
 فوج کشنیان - آیا میں ہر معرکہ امتحان و آفت و مصیبت میں مقلد سنت انبیاء
 علیہم السلام ہو کر بدل و جان یہ دیوار کیا کرتا ہوں سَتَجِدُنِي أَوْشَارًا
 مِنَ الْقَوَائِمِ ۵ اگر مرغ بار در کوئی آن ماہ گردن پیچم الحکم لنتا کہ
 اسکے بعد بشارت اِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ کی سنون ۵ در پس ہر گز
 آخر خندہ ایست ۵ مرد آخر میں مبارک بندہ ایست - آیا میں اس کلام عبرت
 انجام سے متنبہ ہو کر خود مطلبی و خود غرضی سے کنارہ کش رہتا ہوں اور رخ
 در احسن میں بحسان یا د الہی سے غافل تو نہیں وَاِذَا نَسَسَ الْاِنْسَانُ تُرْبًا
 وَمَا يَرْثِيهَا اِلَّا يَوْمَ نَمُوتُ اَوْ اَحْمَدُ كَرِيْمٌ سَيِّئًا مَا كَانَ يَدْعُوْا اِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ ۵ تاج
 خواہی خریدن امی مغرور ۵ روز در ماندگی بسیم و غل - آیا میں اسید
 و بیم من گذران کرتا ہوں یا نہیں وَاِذَا اسْمِدِي كُوْجِبَ اِمَا وَهْدَاتِ اس
 آیت نے مذموم جانتا ہوں لَا تَقْطُرُ اَنْسِ تَرْجِيَةِ اللّٰهِ اِنَّهٗ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ
 جَمِيْعًا - سجان السد زہے جوش عنایت و عجب سامان رحمت و مغفرت ۵

رخ دل اندر ہوائی معصیت گشودہ بال و عنق و نشانین حجت را بران انداختہ
 آیامین اس کلام مبارک فرجام سے متنبہ ہو کر لبریز خوف و غور و تامل و مفرسانہ
 و بدائع مبدع بفکر تمام و تفتیش مالا کلام ہو تا ہوں یا نہیں و ما قد و اللہ حق
 قدر و طے ای برادر بے نہایت درگہستہ و ہرجہ آنجا میرسی انجا مابست
 - آیا اس حسن خطاب و تہذیب آداب حضرت رب الارباب سے میں کیا بہرہ
 حاصل کیا اور آپ مجذب اور مودب بنا یا نہیں اذفع بالحق ہی خوش فاداً
 الذی ینکح و یبکع عداوۃ کائنۃ و یزینہم ۵ آسائیں دو گیتی نفسیر این دو حضرت
 بادوستان تطف با دشمنان مدارا - آیا میرا دستور العمل اور روزمرہ عادت
 ہے کہ بجدایت احکام قرآنی و تقاضا بے داعیہ ایمانی میں حضور یا جد وراثم
 یا ذلت و لغزش صراط مستقیم و شرع توہم سے معائنات و مستعد بنیاد کرا
 و راجع بحضرت محل و علامت ہوں بموجب ثبات و ہدایت اس کلام مقدس بابرکت
 کے و تائید غناک من الشیطان الرجیح فاستغید باللہ المولفہ نام تو بنا و
 بر بلا سے ۵ نامت بی ہر مرض و دوائی - آیامین سہمی بلع و جدہ تمام اس امر
 میں کرتا ہوں کہ ٹھیک مصداق اس قول کریم کا ہو جاؤں بلکہ اس حال سے
 ترقی کروں تاکہ گروہ صلیقین و محنین من داخل ہوں و اذ انشأ علی الانس و الجن
 ذناباً بجانہ ط و اذ اسسمہ الشر فذو و عار عریض ط المولفہ بوجہ راحت بیاد
 حق باستی ۵ در بلا کی کند فراہوشست ۵ بروز کار سلامت شکستگان دریا
 کہ جبر خاطر سسکین بلا بگرداند - آیا میرے ایسے اعمال اور چال و چال تو نہیں ہے
 جسکی بابت یہ ارشاد ہو کہ کاد السموات یقطر من فوقہ ۵ زور سندا کا مکن

اگر زمین کو زمین پر تادعا می بر آسمان نرود - آیا میں دنیا فرمے الاخرہ
 پر جزم کر کے جہد شدید کسی فرمایا اس امر میں کرتا ہوں کہ توشہ آخرت بمضمون
 خیر الزاد التقویٰ آج تیار کروں کہ بحسب وعدہ جو اد کریم اس میں ترقی نمایان
 اور برکت نمایان پیدا ہو اور دولت آخرت کو دولت دنیا پر ترجیح دوں من کان
 یزید خوف الاخرہ نزلہ فی خیرہ ومن کان یزید حرص الدنیا نزلہ فی شر
 تنحاً وناکھ فی الاخرۃ من نصیب ہم خدا خواہی و ہم دنیا ہی دون
 ۷ ابن خیال محال ست و جنون - آیا میں اس امر میں مستقل و مستقیم ہوں کہ
 تنگی و فراخی رزق پر شاکر و صابر ہو کر اسکو مقضائے حکمت باللہ حکیم علیم برتر
 سے تصدیق کرتا ہوں و در صورت قبح لبریز صبر و در صورت بطلان مادہ شکر رہتا
 ہوں اور یہ حدیث نبوی دایما پسین نہاد خاطر و ملحوظ نظر ہے دنیا سجن ہر
 و جنت الکافر قولہ تعالیٰ جل شانہ و کو یسلط اللہ الرزق لعبادہ لیسوا فی الا
 و لکن یغیرزل بقدر کمال انہ لیبادہ بعبادہ بصیر ۷ آنکس کہ تو نگر نہ کر دہ
 اوصلحت تو از تو بہتر داند - بدررا حاصل بسیار است لیکن بسر گرمی و در
 ۷ اگر زمین را با آسمان و وزی ۷ نعمت زیادہ از روزی - آیا میں سمجھ
 ہی تصدیق کرتا اور خوب جانتا ہوں کہ ہر آفت و مصیبت ہمہ صرف شامت
 اعمال اور بدی افعال سے آتی ہے ورنہ خداوند برتر ہمیشہ علیم و رحیم و کریم
 بجال عباد مستقیم ہے و نا اصابتکم من مصیبتہ فما گشت ایدیکم و یعفو عن کثیر
 ع زشتی اعمال ماصورت نا در گرفت کہ لو فہر نہ باشند در میان فضل خدا
 میشود و افعالنا فی لنا - آیا میںے شاعر نا کارہ دنیا و دولت باقی عقبہ میں

تلاوت روزی چنان
 بندوں کو تو
 درہم او شایان
 حکایتی بر او نازنا
 و بعضی جاہل ہوا
 بیشک وہ بہت بزدلی
 کی خبر کہ نہایت
 ست اور پرست
 بزرگ و فاضل سو بردا
 اس طرح کہ کجا
 زمین سے اور
 سات کی جہت
 ست جہاں کی
 کجا جہاں کی
 دنیا جہاں کی
 جہاں کی
 جہاں کی

محمد رسول الله و الذين آمنوا و عملوا الصالحات
 سيجزيهم الله اجرهم في ثوابهم و هم في
 ايمانهم اس هاديت و اداب سے مودب و اس تہذيب سے مہذب ہوا کہ بزرگانِ مین
 و علماء شریعین و استاد و والدین و غیرہ سے کس حسن تعزیر و تعظیم و ادب سے
 پیش آتا جائے وہ خطاب و گفتگو با ادب تمام و ترقی آواز استگی بالاکلام و جب
 یا ایہا الذین آمنوا لا ترفعوا اصواتکم فوق صوت النبی ولا تجہروا لہ بالقرآن کثیر
 بعضکم لبعض ان تحبط احکامکم و انکم لا تعلمون ۵ از خدا خواہم توفیق ادب و
 بے ادب و محروم شد از لطف رب و از ادب پر نگرشست این فلک و از ادب محروم
 و پاک آمد ملک و ہر کہ مذمت کروا و محروم شد و ہر کہ خود را دید او محروم شد۔ اس وحی
 ادب و تربیت و رسالت مآب کو ملاحظہ فرمائی شناسد اسکی جو براہ انکار و بے ادبی پیش
 آئے نمود و با اللہ اور خانہ عزالی دنیا و آخرت کی کرے معا و اللہ آیامین طرفت و مزاج
 و جا کو مکر و دہاننا ہون اور خود نروشی اور خود ستائی میرا شعار و دہار تو نہیں ہے
 یا ایہا الذین آمنوا لا ترفعوا اصواتکم عن قومکم ان یموتوا خیر منکم و لا تنسوا ان تنسوا
 عنکم ان لیکن خیر منکم و لا ترفعوا اصواتکم و لا تنسوا ان تنسوا عنکم و لا تنسوا ان تنسوا
 انفسکم کعبۃ الانیان جہ خوش گفہ اند ہر جہ بر خود نہ پسندی برویگی پسند آیا آرا
 اس ارشاد و ہدایت بنیاد بر عمل کرنا ہون اور شناسد تہمت و عیبت و بدگوئی و عیب جینی
 میں و در تنہا نہیں ہون و سہل انکاری خانہ عزالی عاقبت تو نہیں کرتا یا ایہا الذین
 آمنوا تعجبوا اکثر من الظن ان بعض الظن انکم ولا تجسوا و لا یغتب بعضکم بعضا
 احب اعدکم ان یاکل لحم اخیکم میتا کلمہ مسمومہ و انقلوا اللہ ان اللہ تو اب رحیم

کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 و انصار و تابعین و
 سادات و اولاد و
 اصحاب و ائمتہ
 و علمائے کرام
 و بزرگانِ مین
 و علماء شریعین
 و استاد و والدین
 و غیرہ سے کس
 حسن تعزیر و
 تعظیم و ادب
 سے پیش آتا
 جائے وہ خطاب
 و گفتگو با ادب
 تمام و ترقی
 آواز استگی
 بالاکلام و جب
 یا ایہا الذین
 آمنوا لا ترفعوا
 اصواتکم فوق
 صوت النبی ولا
 تجہروا لہ بالقرآن
 کثیر بعضکم
 لبعض ان تحبط
 احکامکم و انکم
 لا تعلمون ۵
 از خدا خواہم
 توفیق ادب و
 بے ادب و محروم
 شد از لطف رب
 و از ادب پر
 نگرشست این
 فلک و از ادب
 محروم و پاک
 آمد ملک و ہر
 کہ مذمت کروا
 و محروم شد
 و ہر کہ خود
 را دید او
 محروم شد۔
 اس وحی ادب
 و تربیت و
 رسالت مآب
 کو ملاحظہ
 فرمائی
 شناسد اسکی
 جو براہ انکار
 و بے ادبی
 پیش آئے
 نمود و با
 اللہ اور خانہ
 عزالی دنیا
 و آخرت کی
 کرے معا و
 اللہ آیامین
 طرفت و مزاج
 و جا کو مکر
 و دہاننا ہون
 اور خود
 نروشی اور
 خود ستائی
 میرا شعار و
 دہار تو
 نہیں ہے
 یا ایہا
 الذین آمنوا
 لا ترفعوا
 اصواتکم
 عن قومکم
 ان یموتوا
 خیر منکم
 و لا تنسوا
 ان تنسوا
 عنکم ان لیکن
 خیر منکم
 و لا ترفعوا
 اصواتکم
 و لا تنسوا
 ان تنسوا
 انفسکم
 کعبۃ
 الانیان
 جہ خوش
 گفہ اند
 ہر جہ
 بر خود
 نہ پسندی
 برویگی
 پسند
 آیا آرا
 اس
 ارشاد و
 ہدایت
 بنیاد
 بر عمل
 کرنا ہون
 اور
 شناسد
 تہمت
 و عیبت
 و بدگوئی
 و عیب
 جینی
 میں و
 در تنہا
 نہیں
 ہون و
 سہل
 انکاری
 خانہ
 عزالی
 عاقبت
 تو
 نہیں
 کرتا
 یا ایہا
 الذین
 آمنوا
 تعجبوا
 اکثر
 من
 الظن
 ان
 بعض
 الظن
 انکم
 ولا
 تجسوا
 و
 لا
 یغتب
 بعضکم
 بعضا
 احب
 اعدکم
 ان
 یاکل
 لحم
 اخیکم
 میتا
 کلمہ
 مسمومہ
 و
 انقلوا
 اللہ
 ان
 اللہ
 تو
 اب
 رحیم

کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 و انصار و تابعین و
 سادات و اولاد و
 اصحاب و ائمتہ
 و علمائے کرام
 و بزرگانِ مین
 و علماء شریعین
 و استاد و والدین
 و غیرہ سے کس
 حسن تعزیر و
 تعظیم و ادب
 سے پیش آتا
 جائے وہ خطاب
 و گفتگو با ادب
 تمام و ترقی
 آواز استگی
 بالاکلام و جب
 یا ایہا الذین
 آمنوا لا ترفعوا
 اصواتکم فوق
 صوت النبی ولا
 تجہروا لہ بالقرآن
 کثیر بعضکم
 لبعض ان تحبط
 احکامکم و انکم
 لا تعلمون ۵
 از خدا خواہم
 توفیق ادب و
 بے ادب و محروم
 شد از لطف رب
 و از ادب پر
 نگرشست این
 فلک و از ادب
 محروم و پاک
 آمد ملک و ہر
 کہ مذمت کروا
 و محروم شد
 و ہر کہ خود
 را دید او
 محروم شد۔
 اس وحی ادب
 و تربیت و
 رسالت مآب
 کو ملاحظہ
 فرمائی
 شناسد اسکی
 جو براہ انکار
 و بے ادبی
 پیش آئے
 نمود و با
 اللہ اور خانہ
 عزالی دنیا
 و آخرت کی
 کرے معا و
 اللہ آیامین
 طرفت و مزاج
 و جا کو مکر
 و دہاننا ہون
 اور خود
 نروشی اور
 خود ستائی
 میرا شعار و
 دہار تو
 نہیں ہے
 یا ایہا
 الذین آمنوا
 لا ترفعوا
 اصواتکم
 عن قومکم
 ان یموتوا
 خیر منکم
 و لا تنسوا
 ان تنسوا
 عنکم ان لیکن
 خیر منکم
 و لا ترفعوا
 اصواتکم
 و لا تنسوا
 ان تنسوا
 انفسکم
 کعبۃ
 الانیان
 جہ خوش
 گفہ اند
 ہر جہ
 بر خود
 نہ پسندی
 برویگی
 پسند
 آیا آرا
 اس
 ارشاد و
 ہدایت
 بنیاد
 بر عمل
 کرنا ہون
 اور
 شناسد
 تہمت
 و عیبت
 و بدگوئی
 و عیب
 جینی
 میں و
 در تنہا
 نہیں
 ہون و
 سہل
 انکاری
 خانہ
 عزالی
 عاقبت
 تو
 نہیں
 کرتا
 یا ایہا
 الذین
 آمنوا
 تعجبوا
 اکثر
 من
 الظن
 ان
 بعض
 الظن
 انکم
 ولا
 تجسوا
 و
 لا
 یغتب
 بعضکم
 بعضا
 احب
 اعدکم
 ان
 یاکل
 لحم
 اخیکم
 میتا
 کلمہ
 مسمومہ
 و
 انقلوا
 اللہ
 ان
 اللہ
 تو
 اب
 رحیم

۱۔ چون خدا خواہد کہ پروردگار دود و سببش اندر صفت باکان برد۔ آبا میں جو
 جانتا ہوں کہ بزرگی حسب و نسب و شرف و دولت و شہرت دنیا ہیچ سے بزرگی دینی
 جو اللہ پاک عنایت و پسند کرے اِنْ اَکْرَمَکُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰیہ طے دین و زور و
 معرفت کہ محمد ان سبب گویا پروردگار و اصلاح دار و کس و حصانیت تعلیم آدمی
 برگز گمان کرے کہ مرتبہ اصفیاء مجھے کب حاصل ہو سکتا ہے بلکہ ہمیشہ ترقی حال و
 فال میں سعی بلیغ کرے اور سرمایہ عاقبت یعنی تسکین و طمینان خاطر قلب کی بھرپوری
 میں ہمہ تن عرقریزی چاہئے اور بیشتر مطالعہ کتب اخلاق و تصوف مثل کہیا ہے
 سعادت و احیا وغیرہ کرتا رہے کہ قلمت یقین باعث عدم جرم ارشاد رب العالمین
 و اضطراب بال و خرابی حال سے ہوتی ہے ۲۔ اِن کو مارا بآن شہ با نسبت
 بر کریمان کار و دشواری نسبت بِنَبَا لَا تُرْسَخُ فَاَعْلَوْنَا بَعْدَ اَوْفَادِ یَتٰمٰ - آیا میرا اسلام
 و دین داری ریاض و اظہار تو نہیں ہے اور او سر غمہ ہونے اور منور و کھلا
 کی عادت تو نہیں ہوئی قُلْ اَتَعْبُدُوْنَ اللّٰہَ بِرَبِّکُمْ وَاَلَا تَعْلَمُوْنَ اَنّٰی السَّمٰوٰتِ
 وَاَلْاَرْضِ ۳۔ سنت منہ کہ خدمت سلطان بھی کتم ۴۔ سنت از و شناس کہ خدمت
 بد شہنت - آبا میں صنایع مطلق و خالی برحق کو حاضر و ناظر جانکر مصاحب قرین
 و رفیق ہمین باور کرتا ہوں و تَحَنُّنٌ اَقْرَبُ اِلَیْہِ مِنْ جَبْلِ اَلْوَرِیْہِ ۵۔ دست نزدیک
 تر از من کمن است ۶۔ دین عجب تر کہ من از وی دورم ۷۔ جگہم باکہ تو ان کرو
 کہ او ۸۔ در کنار من و من مجرم - آیا مجھ کو کہ انا کا تبین کے حفظ و نگہداشت
 اعمال کی بھی کدہ خستہ کہ یوں عفلتہ میں گزری جاتی ہے وے تو اپنی خدمت
 ستر حاضر میں اَوْ یَسْأَلُکُمُ الْاَشْقَیَآءُ عَنِ الْبَیِّنِ وَعَنِ السَّمٰوٰتِ عِنْدَ مَا یَفْطِنُ مِنْ نَّوْلِ

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کا استقلال کھین گستان غلت در حمت بن گیا اور یحییٰ صبر بیل حضرت یعقوب علیہ السلام
 نے سچہ دیکھا کہ اپنے قرۃ العین لڑکے یوسف علیہ السلام کو پایا اور یوسف علیہ السلام نے
 شدید مصائب و چاہ و زندان وغیرہ پر صبر کر کے کیا مقام بلند و شان ارجند بائی۔
 حضرت عیسیٰ علیہ السلام نے جو حضرت مکان و علوشان بائی کا ہے حضرت ختم الرسل
 نے شدید کفار و جنگ و جہاد اشرار میں صبر بیل کا شرہ فتح میں نصرت و حمایت و
 عطاسے کو فریاد عام محمد و شفاعت کبریٰ و اسی حمد و غیرہ حاصل کیا جناب امام حسین
 علیہ السلام نے شدید کرب و بلا و مکائد ہشیا میں مستقل رو کر و جات حضرت ختم نوت
 میں ترقی و شفاعت امت و حرمین حایت کافی و فانی لمولفہ شان الرالوزم
 چرمبر بیل بہت کتب جہد بصر اسی خلیل بہ نیت عجب و شبہ ہشیا بہ بات و ہند
 از کرم کبریا۔ آیامین باوجود اس مہربانی و آسانی کے کچھ عداوت کلام مجید بھنور
 ویرا و قصور کمالا تاہوں کہ تفصیل اس ارشاد ارشد کی ہو جاوے مافردا تاہوں
 زن القرآن لمولفہ بخوان کلام مبارک بعدد و حدیث مبارکہ کہ بھر علت غم برائند
 و ادای نیست۔ آیا بھنے اس ہولناک ساختہ او خطرناک واقعہ کی بھی یاد کہہ آئی ہے
 جسد ہر فرد بشد نفسی نفسی بر زبان و جوش اسید ویم سے لڑان و حیران و پناہ
 خوانان و فرجوبان ہو گا بقول الانسان یوسید ان المقر و الحکم و یوسید بقہ
 ہے آج اس و بار میں او ہی طرح کا بند و بست بہ ہشیا و سخت ناز پر کے کش
 و ساغر و بست بہ بیدار تو نے بھی ہشیا کہتے ہیں وہ سلطان مست بہ خسرو و غیب
 خستہ را خون یکتہ فرسودہ است بہ خلقی بہت یکطرف آتشاہ تنہا یکطرف۔ آیا
 بھنے اوسدن کی بھی کچھ خبر ہے کہ سب عمل حسد و حسد ہو ہو پیش کئے جاویں گے

حضرت یحییٰ صبر بیل
 حضرت عیسیٰ علیہ السلام
 حضرت مکان و علوشان بائی
 حضرت ختم الرسل
 حضرت ختم نوت
 حضرت یحییٰ صبر بیل

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

فَابْنِ اَوَّلِي كِتَابَ: بِحَسْبِ حَسَابِ الْبَيْتِ وَالْقَلْبِ اِلَى اَهْلِ مَسْرِطِ
 ۱ خوش کسب که شایسته است و در دست و در خفا کسی که حاصلش بفضیل است
 میان و کار و در خفا هم اس معامله و سباده پرست - فمن کان رَجُلًا رَجُلًا فَلْيَكُنْ
 عَلَا سَالِحًا وَلَا يَتْرُكْ بَيْتًا وَرَجُلًا أَحَدًا - آیا بجای اینی اصل و جوهر پدید آید
 معلوم است چنانچه که ایسانا پاک عالم جابل بمقدور است پاک و داخل بر جاوای -
 او که بی خیال و دلین نه لاد - اما قدر خود شناس - فَلْيَنْظُرْ الْإِنْسَانُ مِرْمَ
 حَلْقٍ ۱ ۲ مَحْنٍ مِّنْ بَارِءٍ رَّافِقٍ يَخُجُّ مِّنْ مَّيْنِ الصُّلْبِ وَالْقَرَابِ ۱ ۲ مَعْنَى غَلَتِ
 هم آید که بگوید - ز خاک آفریدت خداوند پاک ۱ پس ای آدمی عاجز کن چو
 خاک - ز خاک آفریدند آتش سبایش - جز آتش نه بهیچ سر کن سبایش - بلکه
 لائق و سزاوارست بحال عباد طایفی بنیاد و این چه هم خاک شومش از آنکه خاک شوی
 - آیا این سبایش نصیب بلند اقبال چون که بدو است عمل حسن و فضل خداوند است
 ان آیات بآمرات کاهر جاوای ۱ ۲ مَعْنَى تَوَسُّدَ نَاعِمَةٍ كَسْبِهَا رَاضِيَةً فِي حَبِطٍ عَالِيَةٍ
 لَا تَسْمَعُ قَبِيلاً لَا عَيْنَ قَبِيلاً عَيْنَ جَارِيَةٍ مَبْنِيٍّ مَرْمَرٍ مَرْمَرٍ عَمَلٍ وَكَوْنِهَا مَوْصُوعَةٌ
 وَتَأْوِيلُ مَوْصُوعَةٍ وَتَأْوِيلُهَا مَوْصُوعَةٌ لِمَوْصُوعَةٍ خُشْ كَسْبِهَا بَعْدَ حَرَمِ شَبَد
 خوش کسی که بکند گل افزاره او - آج من پس نشسته غفلت من تو محمود سخن چون که گل
 کو در سر که من ارا جاوای و در جبهه من بواجب تو بدترانه گاتاره جاوای که تو
 یا کُنْ قَدْرَتِ جَوَانِ ۱ ۲ بَرگ غیشی بگور غیش زست ۱ کس نیار و زینت معین است
 لِمَوْصُوعَةٍ کار و در است کن از غنای عقل تمام ۱ و بفضلت سبکداری پس بیانی
 خوری - آیا بمنه کوئی ایسی بر هر کی است که جس سے مورد اس غفلت و حرم کلان

این کتاب است که در دست و در خفا کسی که حاصلش بفضیل است
 میان و کار و در خفا هم اس معامله و سباده پرست - فمن کان رَجُلًا رَجُلًا فَلْيَكُنْ
 عَلَا سَالِحًا وَلَا يَتْرُكْ بَيْتًا وَرَجُلًا أَحَدًا - آیا بجای اینی اصل و جوهر پدید آید
 معلوم است چنانچه که ایسانا پاک عالم جابل بمقدور است پاک و داخل بر جاوای -
 او که بی خیال و دلین نه لاد - اما قدر خود شناس - فَلْيَنْظُرْ الْإِنْسَانُ مِرْمَ
 حَلْقٍ ۱ ۲ مَحْنٍ مِّنْ بَارِءٍ رَّافِقٍ يَخُجُّ مِّنْ مَّيْنِ الصُّلْبِ وَالْقَرَابِ ۱ ۲ مَعْنَى غَلَتِ
 هم آید که بگوید - ز خاک آفریدت خداوند پاک ۱ پس ای آدمی عاجز کن چو
 خاک - ز خاک آفریدند آتش سبایش - جز آتش نه بهیچ سر کن سبایش - بلکه
 لائق و سزاوارست بحال عباد طایفی بنیاد و این چه هم خاک شومش از آنکه خاک شوی
 - آیا این سبایش نصیب بلند اقبال چون که بدو است عمل حسن و فضل خداوند است
 ان آیات بآمرات کاهر جاوای ۱ ۲ مَعْنَى تَوَسُّدَ نَاعِمَةٍ كَسْبِهَا رَاضِيَةً فِي حَبِطٍ عَالِيَةٍ
 لَا تَسْمَعُ قَبِيلاً لَا عَيْنَ قَبِيلاً عَيْنَ جَارِيَةٍ مَبْنِيٍّ مَرْمَرٍ مَرْمَرٍ عَمَلٍ وَكَوْنِهَا مَوْصُوعَةٌ
 وَتَأْوِيلُ مَوْصُوعَةٍ وَتَأْوِيلُهَا مَوْصُوعَةٌ لِمَوْصُوعَةٍ خُشْ كَسْبِهَا بَعْدَ حَرَمِ شَبَد
 خوش کسی که بکند گل افزاره او - آج من پس نشسته غفلت من تو محمود سخن چون که گل
 کو در سر که من ارا جاوای و در جبهه من بواجب تو بدترانه گاتاره جاوای که تو
 یا کُنْ قَدْرَتِ جَوَانِ ۱ ۲ بَرگ غیشی بگور غیش زست ۱ کس نیار و زینت معین است
 لِمَوْصُوعَةٍ کار و در است کن از غنای عقل تمام ۱ و بفضلت سبکداری پس بیانی
 خوری - آیا بمنه کوئی ایسی بر هر کی است که جس سے مورد اس غفلت و حرم کلان

الحکم انکار کرتے ہیں کہ ان کا پروردگار ہے۔ **۵** کہ چشم حریفان پر بند نہ تاسد نہ مان نشد پروردگار
 قال صلکم عن قبح ذل مطیع **۵** گنت چشم تنگ دنیا دار را با فاعت پر کند امانک گورد مطیع
 راسد حوست و ہر سہمی ہذا ان نسبت و طعنا را کہی۔ آبا میں سہی بلخ دہہ کہید اسل امرین کر
 رہا ہوں کہ بدولت عمل حسنہ و بوسلہ کردار ضعیفہ مستے اس آید سے ہر جاوون ان الانسان کفی
 خنبر **۵** ہر دم از عمر میر و دفتہ بہ چون نگہ میکنم نمازیسی ہا اسی کہ چاہ وقت و در خواہی
 مگر این بجز زور و ریاستی۔ اور بڑا لڑا تو بہ ہے کہ شب و روز خودنا و نوش و دقت خواب و ز گوش
 رہی۔ احکام الہی و اسرار انعامی سے غافل و فکر و مسمی سہل آخرت سے غافل۔ سو آو آہ کلو ادا ہوا
 اور کچھ نہ پڑا و بغیر ایہ کریمہ خاکو اما طاب لکم من النساء کے اور کچھ کلمہ نہ سنا اس نکتہ سرایہ کجست
 بخیر **۵** اندرون انعام خالی دار ہا نادر و نرسوت ہمنی ہا بھی از مکتبی بعت آن ہا کہ
 بری از طعنا تا مینی۔ اب گو یا مصلوق اس کلام عبرت انجام کی ہو گئی **۵** خدا جہ از حرمی و شکاری
 کہہ شکم پر کند گھے خالی ہا نے غم خست ست دلی و رخ ہا جایی او سبز زہت با مطیع سبحان
 عجب معاملہ ہے کی بھی ہسان بوسلہ انوار معرفت و افلاقی کلی و حقیقتہ افضل اللاتک ہے انصافیت
 طاقہ تاشاہ ہے کہ یہی مجموعہ حکمت گنجیہ قدرت و صفت و لہسم حیرت و جہل شفیہ و فعلی ماضیہ ہمون
 و منضوب دھنس و ازول و بعتر حیوانات و مطیع برصاہے جنگو تم پریشان ظاہر پر گندہ باطن و کچھ ہی ہو
 اوین ہی کچھ صاحب باطن و صاحب ظاہر ہوتے ہن **۵** خاکساران جہان باحقارت سکر
 توجہ دانی کہ دین گرد سواری باشد۔ آرجو صاحب دوع و تقوی و ظاہر ارہستہ و بطلم ظاہر
 پیراستہ نظر آتے ہن اوین اکثر پر گندہ باطن پریشان حال مضطرب السال پاتے جاتے ہن **۵** انکہ
 جہن پستہ و بیش ہمہ مغزہ پست بر پست بود کچھ پیاز۔ آبا مجھے یہ بھی خبر ہے کہ خطایہ
 تسبیح و استغفار جو بظاہر خطاب ختم الرسالت سے ہے واقع میں مخاطب کامین ہون میں تسبیح

کلام کہ خودی سے
 سمجھو زون ہر سے

خدا را ارشد و نیکو کردی و بوی به باغین مستحکم کردی و استغفر و آیه کان تو ایاطی
 و ایاطها مغرور و تب من غرا خیره فان العوائد یا نیکم ان زهرت فار و آیه ۵
 حضرت آفر که در مدح طاعت استظهار و عاصیان از گناه تو بکنند و عابدان از عبادت
 استغفار - آنچه تمهید اینان و آفر و فصلی علی خیر الخلق حسین صلوة
 علیہ و آله و سلم و انما یبایجا آوری سجود و فکر الی جناب کریم کار ساز و کار
 این ترانه عاجز نه - لمولفه لطف حق چون کار ساز بیاشند و مهر او در نوازی
 کند و سهل و آسنان میکنند و شوار را به میدد سراج عزت کار را و لطف حق چه مطلب را
 شد و دلیل و میناید سحر مطلوب بسبیل و آن لعلنا که ناید در گمان و میکند در رعایت
 کاران و مشت گل از لطف شکری شود و از انصاف تشکر گل شود و از سر خطاها میاید
 و کرم و دلسپا می شود و از غنا و داد و گدای و از کرم زندان صد غم گشتی و از لطف و شرف
 باغی میشود و بین با از مهر را و آفر و لطف موج دریا میشود و خوشه گل عقد را
 میشود و از ترحم منزل اسرا و در و بطاعت و عتبه بود و از لطف کوه کاهی
 میشود و از عتبه است شمع ماس و لطف و ان که گشت خاک و چشم قوم
 و بخت و ناک و خط و از نیمه شب جوش کرم و در سایه و خیابان ام و یوسف و یوسف
 مای و دهنده و هم نبوت و هم شهنشاهی دهند و همور را جاده سلطانی دهند و بدی را
 و دروسانی دهند و موسی عمران و جهم و بدین را زود و صد طمانیت شاد و شود و در شرف
 است تعلیل با معافه گوی سبقت بر و در بر اجا و در امانت سنت الله قدر خلعت و در
 صلوة و عاتقه الله قدر جنت و عاتقه از دست روشن است و آیه اما انما نحن من است
 حضرت از شر اناس با قدر است و آیه که است عذر تبار هست و الفی و کوشتر آمد بر رسول

این یکی از قصاید
 در مدح حضرت
 است

دیده دل و گنجی بخوان نشان نرزد دل به جیست غفلت ناخورد روزی که جان بجای آید بر تو

ناورد به صبر بیاید خسته به نیاید با این به در پی صبری و دلی بیاید
 اگر نویسته دور بین شادی کن ای اسب علم سر آرد و گشت
 در پس مرگ به آخر خند نیست مرد آسوده به سر آرد و گشت

غلط نامه کتاب مختص القرآن

سفر	سفر غلط	صحیح	سفر	سفر غلط	صحیح	سفر	سفر غلط	صحیح
۲	۳	بیعدار	بیعدار	۱۱	۷	سود	۱۱	۱۱
۲	۵	سعادۃ الیک	سعادۃ الیک	۱۱	۸	مین	۱۱	۱۱
۱۰	۱۰	پس	پس	۱۱	۱۹	زیاده	۱۱	۱۹
۳	۳	رجا درید	رجا درید	۱۱	۱۳	قوت	۱۱	۱۳
۱۱	۱۱	تنگ	تنگ	۱۱	۱۱	جالت	۱۱	۱۱
۱۱	۱۱	کدر	کدر	۱۱	۱۱	مرد	۱۱	۱۱
۱۱	۱۱	کیا	کیا	۱۱	۱۱	کیا	۱۱	۱۱
۱۱	۱۱	تضامین	تضامین	۱۱	۱۱	سلام	۱۱	۱۱
۱۱	۱۱	سلسل	سلسل	۱۱	۱۱	سلسل	۱۱	۱۱
۱۱	۱۱	مالک	مالک	۱۱	۱۱	مالک	۱۱	۱۱
۱۱	۱۱	کی بنین	کی بنین	۱۱	۱۱	کی بنین	۱۱	۱۱
۱۱	۱۱	به تبهید	به تبهید	۱۱	۱۱	به تبهید	۱۱	۱۱
۱۱	۱۱	جو	جو	۱۱	۱۱	جو	۱۱	۱۱

[illegible]

[illegible]

دستخط و امضاء صاحب المراسلة

وہنہ

نظمی

3/10/1944

لكيف خرجت من هذه البينة وحركت ولكن اطلعني يا رب فقد قال الرب صلعم من لم يسمعوا هذه البينة
 قال الرب نوم العالم افضل من عبادة اجمال بقال الرب نوم العالم عبادة فلو كنت قد اذعن قدام الرب
 فقلت يا رب صلعم لك ان لا اراي متعجب القاصي من رده فخطيتم قال الرب استوتس من
 فيها مرة فمضيت لاسارق وقال الرب يا رب ان اسرقه ليس فيه مكرت فقلت لك في رديا لولا
 اسرق في كل سنة الاربعة واربعة واربعة الى السبعة قال الرب فمضيت قال الرب ان الله لا يصلي
 على خطي من قال الرب ان الذي خدمت مع نفسي انت الذي خدمت مع هذه الوقت وصرخ
 ولكن اطلعني يا رب فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 فقلت لك يا رب فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 نعم فاعلمني يا رب فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 اطلعني يا رب فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 الى البنتين حتى تاخران يا رب فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 فقلت لك يا رب فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 انا فزت الخوان والما سمعت يا رب فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 وراي لولا اني ابرق السارق فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 عن الرب صلعم ان قال من ترك سنيتي فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 اللعنة اني اولا ابرق السارق فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 القاصي اني اطلعني يا رب فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 اني قال لي يا رب فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب
 عن رب جوابي يا رب فخرجت من السارق انك برحمتي يا رب من الخوان او اله يا رب

كبره
 ٥

ان الله

على خيط غيرة قال نعم قال اسرق حبة عرجون من ابي حمزة رضى الله عنه صلى الله عليه وسلم انما
 السوران جائرة للضرورة فانما نلتج ثيابك قال القاضى نيف اذ لم يصب القميص وما الى هذا
 حديد قال اسارق من غرق في البحر ثم سلم وصلى عينا من بيده ثم اقبل اسارق اسلما
 القاضى فاذا امر به فاقم من نفسه شيئا من ثمنه فقال هو الذي قال اسارق يا سيد القاضى
 ارفع الى خاتك حيث اتراف القاضى في اقامته انما كان اسارق ما يدركه من ان
 القاضى يكره بانى اترافى اقامته في مركب اليمى ولو كانت الصلوات لكنت في السيرة قال
 الراوى ثم فكنت من مدد اجوب ثم تفكر في امره وقال القاضى لم لعب الشطرنج وكان لا
 يعارفه فكنت قال اسارق نعم قال القاضى انا تلعب من اهل غلتي فكنت اترافى غلتي
 قال نعم ذلك فلما فعلت اسارق القاضى قال غلتي فافعل ما تفكر القاضى ساعته لموتى ثم
 دفع اخاه من ماله الى اسارق وقال ارض الله بالبركة لى ما فاضة فقال لا يملك الله
 منك فقال اسارق الى القاضى الى منزله فاني اخرج القاضى الى منزله فاني اخرج القاضى
 نيا به ففعل الصبح فلما فرغ من صلواته فوجد على مجلس الحكم وهو صديق القاضى فقال له عاوده مالي
 اراك مغول اى اخلص عليه القصص مع اسارق وما فعلت معه ثم قال له ان اسارق لو
 نظرت فغنى وما كان ابا جعفر واحمد بن الحسن الاخذ نياهم بالادلة والاحكامين
 رسول الله معلم قبضها القاضى فحدث خبره فاذا هو يفرج الباب فقال اسارق بخ
 من بين الباب فقال افتح فتفتح الباب فاذا برجل من ثياب القاضى وغلبته قد
 يحتمل الى القاضى فقال له ان في الباب رجلا معه ثيابك فوسمك اليك لعلك
 فقال القاضى اعلو الباب لا تدخل هذا اسارق فلو تم القاضى كلامه وقد دخل
 اسارق في صدر المجلس لم يسلم على احد منهم فقال له القاضى اسارق اهل بيته

PCF

الحمد لله الذي ارزقني هذا

